

παρασημειώσεις

Μικρόκοσμος

Μια γωνιά που παραμένει ερμητικά περιφραγμένη από τη ζωντανή, τη σύγχρονη της πραγματικότητα είναι ο ακαδημαϊκός μικρόκοσμος. Εδώ, στο Πανεπιστήμιο, πραγματώνεται, κάθε μέρα όλο και περισσότερο, μια πανάρχαια ιστορική εμπειρία: ότι οι θεσμοί, όπως και ο ανθρώπινος βίος, υπόκεινται στη φθορά του Χρόνου και ότι μετά την αλκή της νιότης επέρχεται, αναπόδραστα, η παρακμή των γηρατειών.

Απόφανση, που μπορεί, με την πρώτη ματιά, να φαντάζει απαισιόδοξη, ανταποκρίνεται ωστόσο στον κανόνα, τον οποίο επιβεβαιώνουν ένα πλήθος από παραδείγματα, από την Αρχαιότητα μέχρι τις μέρες μας. Ο θεσμός της Συγκλήτου, για να αναφέρουμε μόνον ένα παράδειγμα, αυτό το κατ' εξοχήν φόρουμ ελεύθερης έκφρασης των μελών του, κατά τους χρόνους της Δημοκρατίας στην αρχαία Ρώμη, κατέληξε στο Βυζάντιο (τη «Νέα Ρώμη») σε μια τελετουργική και πειθήνια στα κελεύσματα του αυτοκράτορα συνάθροιση αξιωματούχων, με το, χαρακτηριστικό για τον πραγματικό της ρόλο, όνομα «σιλέντιον». Την ευλαβική, δηλαδή, σιωπή (λατιν. *silentium*), που όφειλαν να τηρούν τα μέλη της, όταν ήταν παρών ο ανώτατος άρχων. Ανάλογη ήταν και η μοίρα των «σοβιέτ» (ουσιαστικό από το ρωσικό ρήμα «*sovetati*» = «*συσκέπτομαι*»), τα οποία από όργανα, όπου αρθρωνόταν, αυθόρμητος και αβίαστος, ο πολιτικός λόγος των εκπροσώπων της εργατικής τάξης, κατέληξαν και εκείνα σε ένα από τα διακοσμητικά όργανα της πολύπλοκης γραφειοκρατικής μηχανής στη Σοβιετική Ένωση.

Το Πανεπιστήμιο (ένας εκπαιδευτικός θεσμός από τον δυτικό Μεσαίωνα, που γνώρισε την ακμή του κατά τον 18ο και 19ο αιώνα), έχει σήμερα και εκείνο ήδη διανύσει την, κοινή για όλους τους θεσμούς, τροχιά. Πόσο, άραγε, ανταποκρίνεται ο σημερινός μικρόκοσμος στο ιδεώδες, όπως το ορίζει ο Karl Jaspers («*Einführung in die Philosophie*», Μόναχο 1957, σ. 82): «Τόσο υψηλότερο είναι το επίπεδο ενός Πανεπιστημίου, όσο περισσότεροι φοιτητές του δεν χειραγωγούνται πνευματικά από τον Κανονισμό Σπουδών, αλλά ακολουθούν την οδό που ανοίγει η ίδια η δική τους διάνοια»;

Φ. ΜΑΛΙΓΚΟΥΔΗΣ victor@the.forthnet.gr